

Zaporka - peteroznamenasti broj i riječ		Članovi prosudbenog povjerenstva						
<table border="1"><tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td></td></tr></table> _____							1. _____	
OIB _____		2. _____						
_____		3. _____						
Ukupan broj bodova i postotak riješenosti ispita		Mjesto i nadnevak						
_____ / 71 _____		_____						

NAPUTAK:

1. Imaš 90 minuta za rješavanje ispita.
2. Odgovore u ispitu upisuješ na za to predviđena mjesta. Ispred svake skupine zadataka nalazi se uputa za njihovo rješavanje. Pozorno ju pročitaj.
3. Ispit pišeš plavom ili crnom kemijskom olovkom. Ispit pišeš isključivo pisanim slovima, ne tiskanim. Pišeš čitko. Nečitki odgovori bodovat će se s 0 bodova.
4. Osobna imena i prezimena te geografska imena pišeš izvorno prema udžbenicima odobrenim od MZO-a u školskoj godini 2020./2021.
5. **Jednom napisane odgovore u ispitu nije dopušteno prepravljati već ih treba staviti u zagradu i precrtati te skraćenim potpisom (parafom) označiti i upisati ispravi odgovor.**

(~~Pipin Mali~~)

Karlo Veliki

precrtan netočan odgovor u zagradi

ispravan odgovor

paraf (skraćeni potpis)

6. Možeš koristiti list za koncept tijekom rješavanja ispita. List za koncept predviđen je kao pomoćni list i on se neće bodovati. U omotnici zajedno s ispitom predajete i list za koncept.
7. Želimo ti mnogo uspjeha!

Ranosrednjovjekovna Hrvatska razvijala se pod utjecajem dviju velikih europskih sila, Franačke države i Bizantskog Carstva. Utjecaj Franačke i Bizanta uzrokovao je neprestane političke promjene i snažno se odrazio na kulturni i vjerski život Hrvata.

- 1. Pročitaj ulomak iz povijesnog izvora iz razdoblja rane povijesti Franačke države te odgovori na pitanja.**

„750. godine Pipin je poslao Burgharta, biskupa iz Vürzburga i Fulrada, kapelana papi da zatraže mišljenje u vezi franačkih kraljeva, koji... nisu posjedovali vlast u zemlji osim što su službeni spisi izdavani na njihovo ime...”

- a) Koju je funkciju imao Pipin u vrijeme koje opisuje ulomak izvora?

	1
--	---

- b) Kojoj dinastiji pripadaju kraljevi koji se spominju u ulomku izvora?

	1
--	---

- c) Koji je cilj opisanog Pipinova postupka?

	1
--	---

- 2. Pročitaj priloženi ulomak povijesnog izvora iz razdoblja ranosrednjovjekovne hrvatske povijesti te odgovori na pitanja.**

„... nakon neuspjele vojne vratila se gotovo neobavljena posla vojska, koja je zbog Ljudevitove pobune bila iz Italije poslana u Panoniju. Ljudevit se uzoholi pa pošalje poslanika caru (Ludoviku) kao da traži mir, ali je iznosio neke uvjete ... Kad ih car nije prihvatio ... Ljudevit je smatrao da mu je najbolje ako ustraje u započetom izdajstvu. Zato posla svuda naokolo poslanike i stade poticati na rat narode u svom susjedstvu ...”

- a) Što je bio razlog opisane pobune?

	1
--	---

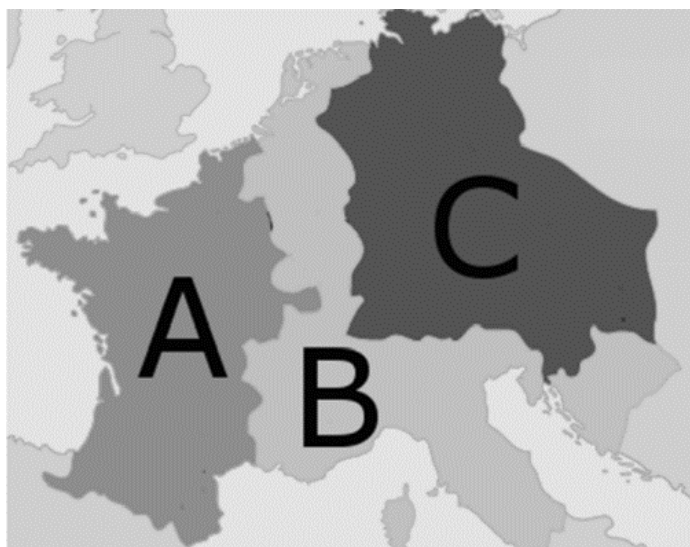
- b) Navedi barem jednu kratkoročnu posljedicu događaja kojeg opisuje povijesni izvor.

	1
--	---

- c) Navedi barem jednu dugoročnu posljedicu događaja opisanog u povijesnom izvoru.

	1
--	---

3. Prouči priloženu kartu ranosrednjovjekovne Europe te odgovori na sljedeća pitanja.

a) Što karakterizira prikazanu političku podjelu? Zaokruži jedan točan odgovor:

- a) promjena dinastije
- b) promjena srednjovjekovnog modela upravljanja
- c) vjerska podjela
- d) stvaranje zasebnih političkih jedinica
- e) ratni sukob

	1
--	---

b) Kako se zvala država (entitet) koja je nastala na prostoru B i C u 10. stoljeću?

	1
--	---

---

4. Koji od četiriju predloženih navoda odgovara označenom mjestu (?) na lenti vremena hrvatske ranosrednjovjekovne povijesti? Zaokruži jedan točan odgovor:

- a) prvo međunarodno priznanje Hrvatske
- b) prvi mir s Mlečanima
- c) prvi zapis hrvatskog imena na pisanom dokumentu
- d) prvi okrunjeni hrvatski vladar

	1
--	---

5. Prouči priložene ulomke iz povijesnih izvora iz razdoblja hrvatske povijesti ranoga srednjega vijeka te odgovori na postavljena pitanja.

„Tih je dana neki Slaven ..., umorivši Zdeslava prisvojio njegovu kneževinu ...“

„... Čitajući pismo tvoga gospodstva, što si ga nama poslao po časnom popu Ivanu, uvidjeh jasnije od sunca koliko vjeru i iskreno štovanje gojiš prema crkvi svetih apostola Petra i Pavla i prema nama. I jer pokorno ispovijedaš da želiš biti vjeran i u svem podložan sinak svetomu Petru i nama, koji u njegovo ime vladamo, to zahvaljujemo gospodstvu tvojemu hvalom vrijednom tvoga gospodstva ovim apostolskim pismom, pa te s očinskom ljubavi kao najmilijega sinka primamo, gdje se vraćaš u krilo svete stolice apostolske, majke svoje, u koje su se i tvoji pređi napajali iz najbistrijega vrela svete istine. ... Kad smo naime, na dan uzašašća Gospodnjega služili misu pred žrtvenikom svetoga Petra, digosmo ruke u vis, te blagoslovismo tebe i narod tvoj, i zemlju tvoju da uzmogneš uvijek sretno vladati, a po smrti da se na nebesima raduješ za sve vijeke...“

a) Navedi ime hrvatskog ranosrednjovjekovnog vladara o kojem govore gornji povijesni izvori.

_____

	1
--	---

b) Objasni što znači izraz „gdje se vraćaš u krilo svete stolice apostolske, majke svoje“.

_____

	3
--	---

_____

6. Navedi jednu dugoročnu posljedicu ukidanja Ninske biskupije na razvoj hrvatske ranosrednjovjekovne države.

_____

	1
--	---

_____

7. Prouči kartu ranosrednjovjekovne države u 10. stoljeću i odgovor i na pitanja.

- a) Navedi imena političkih entiteta (država) označenih brojevima 1 i 2 na karti.

	2
--	---

- b) Navedi ime hrvatskog vladara za kojeg historiografija smatra da je pripojio hrvatskoj srednjovjekovnoj državi područje označeno brojem 3 na karti.

	1
--	---

---

8. Prouči slikovni prikaz (karikaturu) koji se odnosi na razdoblje hrvatske ranosrednjovjekovne povijesti i odgovori na pitanja.

- a) Navedi tko su osobe prikazane na karikaturi.

	2
--	---

- b) Koja je bitna promjena na političkoj karti hrvatskog prostora proizašla kao posljedica prikazane scene?

	2
--	---

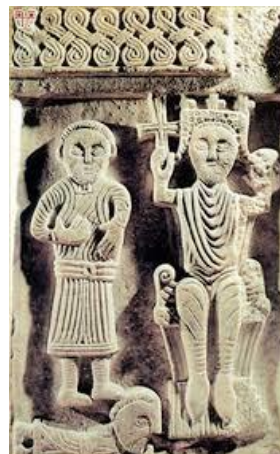
9. Prouči prikazani izvor iz hrvatske prošlosti 11. stoljeća i na temelju viđenog navedi po jedan primjer bizantskog i franačkog utjecaja na prikazu hrvatskog vladara.

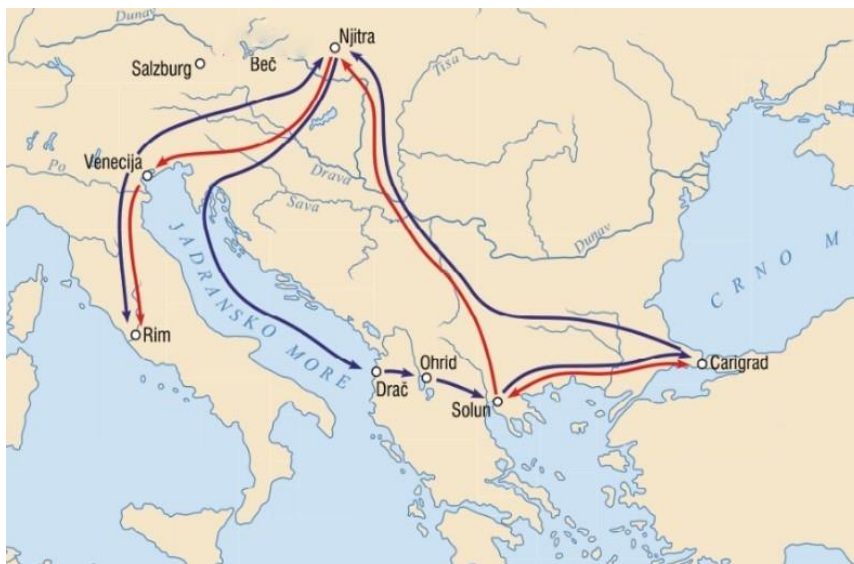

	2
--	---

10. Prouči priloženu kartu i na temelju ucrtanih smjerova i ključnih odredišta putovanja odredite koji je bio njihov značaj. Zaokruži tri točna odgovora.

	3
--	---

- a) širenje njemačkog utjecaja
- b) širenje bizantskog utjecaja
- c) širenje utjecaja barbarskih naroda
- d) širenje latinskog pisma
- e) širenje pismenosti među Slavenima
- f) širenje slavenskog bogoslužja
- g) širenje latinskog bogoslužja

11. Koje su dvije promjene nastupile kao posljedica pokrštanja Klodviga I.? Zaokruži dva točna odgovora:

	2
--	---

- a) rasap Franačke države
- b) uspostava Franačkog Carstva
- c) uspostava tješnjih veza s papom Lavom X.
- d) prihvaćanje pravovjernog kršćanstva
- e) pokoravanje svih germanskih plemena
- f) uspostava dobrih odnosa sa galskim i rimskim starosjediocima

12. Koja dva nastojanja hrvatskog vladara možeš iščitati iz priloženog povijesnog izvora? Zaokruži dva točna odgovora:

	2
--	---

- a) jačanje unutrašnjeg ustroja države
- b) jačanje mornarice
- c) jačanje crkvene organizacije
- d) jačanje poreznog sustava
- e) jačanje dobrih odnosa s Franačkim Carstvom
- f) jačanje dobrih odnosa s Bizantskim Carstvom

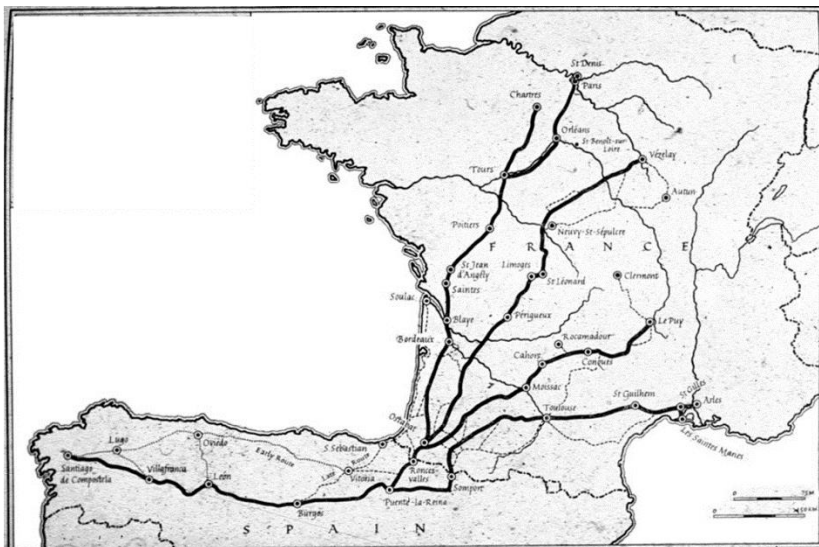

Najveći dio srednjega vijeka intelektualni i duhovni život odigravao se u okrilju dviju velikih svjetskih religija, kršćanstva i islama. Narodi koji su živjeli u različitim religijskim i kulturalnim tradicijama međusobno su razmjenjivali dobra, ideje i tehnologiju. Narodi su postali povezani negoli ikada prije u povijesti. U Zapadnoj i Srednjoj Europi formirala su se moćna carstva kao nova središta kršćanske civilizacije, a od Indije preko sjeverne Afrike do južne Francuske protezala se vlast kalifa i islama kao nove svjetske religije. Velike promjene nastupile su u drugoj polovici 11. stoljeća kada Turci Seldžuci počinju ugrožavati granice Bizantskog Carstva.

13. Analiziraj kartu u zadatku broj 10. i navedi dvije izravne posljedice putovanja na hrvatski prostor o kojima se raspravljalo na crkvenim saborima 10. i 11. stoljeća.

	2
--	---

14. Prouči priloženi zemljovid francuskog i španjolskog prostora te zaključi koji su razlozi nastanka ovih putova.

	1
--	---

- a) potreba za iskazivanjem osobne pobožnosti
- b) potreba za upoznavanjem novih krajeva
- c) potreba za širenjem franjevačke mreže samostana
- d) potreba za povezivanjem sveučilišnih središta

15. Objasni dvije ključne razlike između benediktinaca i franjevaca u načinu djelovanja na srednjovjekovno društvo.

	2
--	---

16. Prouči prikazani slikovni povijesni izvor o vjerskim odnosima i odgovori na četiri pitanja.

a) Koju je vjersku doktrinu podupirao lik prikazan u donjem lijevom kutu?

	1
--	---

b) Navedi politički entitet (državu) uz koju vezujemo vjersku doktrinu prikazanu na izvoru.

	1
--	---

c) Prouči prikazane motive i objasni na temelju čega si to zaključio/la.

	1
--	---

d) Navedi i argumentiraj, na temelju prikazanih motiva, podupire li autor tj. naručitelj prikaza postupak lika prikazanog u donjem lijevom kutu.

	2
--	---

17. Objasni kakav je odnos islama prema drugim religijama.

	2
--	---

18. Zaokruži navod kojim ćeš popuniti lentu vremena da stvoriš ispravan uzročno-posljedični niz društvenih (i vjerskih) odnosa ranosrednjovjekovne Europe.

- a) Sukob oko investiture
- b) Wormski konkordat
- c) Crkveni raskol
- d) Ekskomunikacija Mihaela Kelularija

	1
--	---

19. Pročitaj priložene ulomke iz povijesnih izvora i odgovori na tri pitanja.

1. „Pri ulasku u borbu kao pješadija navaljuju na neprijatelja grupno, noseći u rukama male štitove i koplja, a oklop nikada ne oblače. A neki nemaju ni košulje ni ogrtača nego samo hlače navučene do ispod pojasa, tako stupaju u borbu s neprijateljima.

Jedni i drugi imaju isti jezik, sasvim barbarski. A ni po vanjskom izgledu se ne razlikuju jedni prema drugima. Jer svi su visoki i neobično jaki, a u pogledu boje tijela i kose nisu ni odviše bijeli, odnosno plavi, niti sasvim prelaze u crno, nego su svi riđi. Žive u bijedi i krajnjoj zapuštenosti (...) Pa čak i ime je Sklavinima i Antima bilo u davnini zajedničko. Najveći dio onostrane obale Istre (Dunava) oni naseljavaju.”

2. „626. Godina (...) More pretvori u kopno razbojničkim plovilima, a zemlju prekri konjicom i pješastvom. Na jednog našeg vojnika dolazilo je i po sto i više barbarskih, sve obučenih u oklope, sve zaštićene kacigama i sa svakovrsnim ratnim spravama (...) On je udesio da duž čitavog zida pokrenu u jedan mah bacačke sprave, da otpočne hitanje strijela i sve što je bilo potrebno za rat protiv grada. U zaljevu Kerat napunio je monoksile Slavenima i ostalim divljim plemenima koja je doveo (...) Ali bog i nebeska carica pokazaše da su njegove nade u svakom pogledu neostvarive i jalove. Jer na svakom dijelu zidina bila je tolika gomila mrtvaca i toliko je napad sasvim propao, da barbari kasnije nisu mogli ni pokupiti i spaliti pokojnike.”

- a) Napiši kako dva izvora opisuju izgled vojnika tijekom opsade Carigrada? S kojim je ciljem autor drugog izvora na ovakav način opisao barbare?

	3
--	---

- b) Navedi primjer stereotipa u prvom izvoru.

	2
--	---

- c) Iz perspektive koje države (entiteta) piše autor drugog izvora.

	1
--	---

20. Zašto su biskupi Jeruzalema, Antiohije, Aleksandrije i Kartage u ranom srednjem vijeku izgubili svoj prijašnji značaj u kršćanskoj Crkvi, dok su Konstantinopol i Rim zadržali svoje prvenstvo?

	2
--	---

- a) zbog vlastite nesposobnosti onodobnih biskupa
- b) zbog smanjivanja broja kršćana na tom području
- c) zbog gospodarskog opadanja tih gradova
- d) zbog arapskih osvajanja
- e) zbog odluke Rimskog pape
- f) zbog odluke Konstantinopolskog patrijarha

21. Prouči dva ulomka različitih povijesnih izvora koji govore o križarskim ratovima i odgovori na pitanje.
Iz govora pape Urbana II.

1. „Od Siona se razlila riječ Gospodnja. Potecite sada, vi, potoci, što odatle istječete, vrelu svojemu! Obrnite svoje mačeve, koje jednako oštrite jedan protiv drugoga, na zlotvore imena kršćanskoga! Vi, ugnjetači udovica i siročadi, vi gadni vuci i gavrani što se kupate u krvi braće svoje, poletite u Palestinu te okaljano oružje isкупite tamo krvlju saracenskom i seldžučkom! Vojnici đavla, budite vojnici Boga živoga i ničeg se ne bojte pred sjajnom zastavom njegovom. Ili ćete zadobiti pobjedničke lovorike ili vijence mučeničke, jer u ovoj svetoj vojni pratit će vas potpuni oproštaj svih grijeha i bogata nagrada nebeskih radosti. Stoga neka vas nikakva veza ne zadrži doma, već imajte uvijek na umu riječi Spasiteljeve: „Tko mene radi ostavi svoju kuću i imetak, oca, majku, ženu i djecu, taj će sto puta više dobiti i vječni život naslijediti!“ Na noge, dakle, vođe i vojnici, bogati i ubogi! Pustite slobodna maha svetome gnjevu koji vas oduševljava i osvetničkoj žeđi koja vas raspaljuje!“

2. „Tada stupi u dogovor dužd sa svojim ljudima i reče im: „Kralj ugarski oteo nam je Zadar u slavenskoj zemlji, jedan od najutvrđenijih gradova na svijetu. Nikada ga nećemo pridobiti snagom što je mi imamo ako ga ne osvoje ovi ljudi [križari]. Zatražimo od njih osvojiti ga, i mi ćemo im odgoditi plaćanje 34,000 srebrnih maraka koje nam duguju, sve do časa kad Bog dopusti da ih mi zajedno s njima stečemo ... Uoči Martinja dođoše pred Zadar u Hrvatsku. ... Kad ga hodočasnici ugledaše mnogo se zadiviše i rekoše jedan drugom: „Kako bi se mogao silom osvojiti takav grad, ako ga sam Bog ne bi osvojio?“ ... Pet dana tako potraja ova navala, i tada postaviše na jedan toranj svoje bušilice i stadoše bušiti zidove ...“

a) Odredite vremenski okvir (stoljeća) o kojem govore priloženi izvori?

	2
--	---

b) Koji argumenti za rat iz prvog izvora nisu ostvareni postupcima koje opisuje drugi izvor ?

- a) oslobođenje i zaštita kršćanskih svetih mjesta
- b) iskupljenje od grijeha
- c) borba protiv Turaka Seldžuka
- d) bogaćenje sudionika križarskog pohoda
- e) usavršavanje ratnih vještina

	3
--	---

22. Prouči prikazani slikovni izvor o međuvjerskim odnosima u srednjem vijeku i odgovori na tri pitanja.

a) Kojoj vjerskoj skupini pripadaju likovi koji su prikazani u plamenu?

	1
--	---

b) Navedi motiv na temelju kojeg to prepoznaješ.

	1
--	---

c) Navedi četiri uzroka koja su dovela do ovakvih postupaka.

	4
--	---

23. Zaokruži dvije istinite tvrdnje zbog kojih su važni ranosrednjovjekovni samostani.

- a) očuvanje ratničkih znanja
- b) očuvanje antičkih znanja
- c) očuvanje pismenosti i obrazovanja
- d) očuvanje narodne kulture
- e) očuvanje staleških odnosa
- f) očuvanje prehrambenih proizvoda

	2
--	---

24. Objasni kakve je posljedice imala Muhamedova smrt na razvoj islamskog društva i države?

	4
--	---

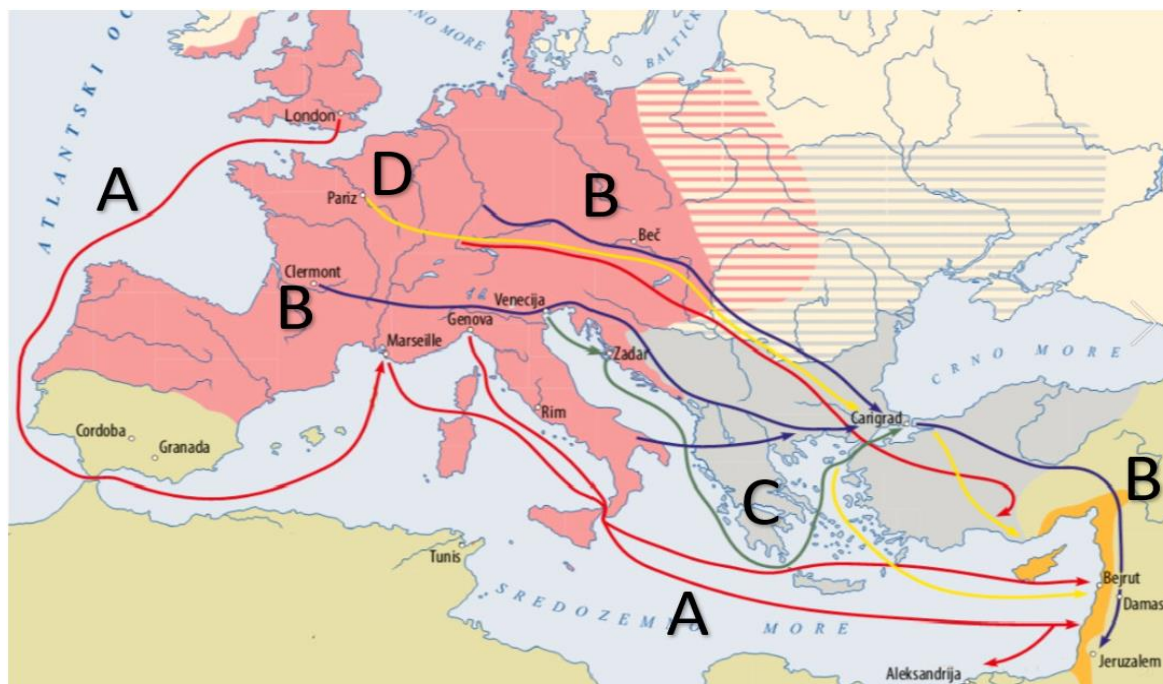

---

25. Prouči kartografski prikaz glavnih smjerova križarskih pohoda te odgovori na dva pitanja.

a) Kronološki poredaj smjerove križarskih pohoda prikazanih na karti.

- _____ (linija A)
- _____ (linija B)
- _____ (linija C)
- _____ (linija D)

	2
--	---

b) Koji od smjerova naznačenih na karti su predvodili ljudi s društvenih margina?

	1
--	---